

Elämäsi seurakunta

Mikkelin tuomiokirkkoseurakunnan
strategia vuoteen 2026

Sisällys

JOHDANTO	1
PERUSTEHTÄVÄ	1
ARVOT	2
VISIO 2026	2
PAINOPISTEET JA STRATEGISET TAVOITTEET	3
SEURAKUNTIEN HALLINTO- JA TOIMINTARAKENTEIDEN MUUTOS- JA YHTEISTYÖHANKKEET	5
STRATEGIAN VÄLITARKASTELU	5
LIITTEET	6
LIITE 1 MIKKELIN TUOMIOKIRKKOSEURAKUNNAN TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOSTEN JA NIIDEN VAIKUTUSTEN ARVIOINTIA	6
LIITE 2 TALouden NÄKYMÄT	9
LIITE 3 VERTAILUTIETOJA MUISTA SEURAKUNTATALOUKSISTA TILINPÄÄTÖS 2019	14
LIITE 4 INVESTOINNIT	17
LIITE 5 TYÖNTEKIJÖILTÄ JA TYÖALAJOHTAJILTA KERÄTTY AINEISTO	19
LIITE 6 TIIVISTELMÄ SEURAKUNTALAISILLE OSOITETUN VERKKOKYSELYN TULOksISTA	22
LÄHTEET JA KIRJALLISUUS	23

Johdanto

Elämäsi seurakunta Mikkelin tuomiokirkkoseurakunnan strategia vuoteen 2026 pohjautuu Suomen evankelis-luterilaisen kirkon strategiaan Ovet auki 2026. Alkava strategiaaika on koko kirkon kannalta monella tapaa merkittävä. Kirkolla on edelleen merkittävä asema suomalaisessa yhteiskunnassa ja ihmisten mielissä. Erityisesti kriisitilanteissa, kuten pandemian aikana, kirkon merkitys on korostunut turvan, toivon ja lohdutuksen antajana. Tästä huolimatta niin Mikkelissä kuin muillakin paikkakunnilla seurakuntia koskevat tunnusluvut osoittavat tarpeen strategisten tarkistusten tekemiselle: kasteiden ja vihkimisten määrät laskevat nopeasti, kokoava toiminta ei tavoita entiseen malliin ja kirkon jäsenmäärä vähenee. Samalla kirkon oppiin sitoutuminen ja uskonnollinen kasvatus ovat heikentyneet. Lisäksi kirkon sisäiset kiistat ovat voimistuneet. Uuden strategian painopisteiden ja strategisten tavoitteiden kautta pyritään vastamaan näihin haasteisiin Mikkelissä.

Elämäsi seurakunta strategian painopisteiksi on valittu strategian keskeiset teemat, joita ovat olennaiseen keskittyminen, suvaitsevaisuus, seurakunnan näkyvyys ja kuuluvuus sekä yhteistyön tekeminen ja toiminnan kehittäminen. Strategian pohjalta tehtävillä toimenpiteillä vaikutetaan siihen, minkälainen seurakunta on tulevaisuudessa. On kyettävä katsomaan rohkeasti ulos- ja eteenpäin.

Strategia on päädytty esittämään tiiviissä muodossa kuitenkin niin, että tausta-aineisto on osa kokonaisuutta. Strategia sisältää seurakunnan arvot, vision seurakunnasta vuonna 2026, toiminnalliset painopistelinjaukset sekä strategiset tavoitteet. Strategiset tavoitteet on pyritty asettamaan yleisellä tasolla niin, että ne ovat mahdollisia huomioida kaikessa seurakunnan toiminnassa.

Strategian valmistelua on ohjannut siihen valittu työryhmä. Työryhmä on käyttänyt apuna strategian valmistelussa seurakuntalaisille osoitettua verkkokyselyä, johon on ollut mahdollista vastata myös paperilomakkeella. Seurakunnan työalat ovat arvioineet toimintaa SWOT-analyysin kautta. Analyysiä on vielä syvennetty lisäkysymyksiin. Lisäksi työalajohtajilla on ollut mahdollisuus esittää näkemyksensä strategisista suuntaviivoista ja tulevaisuuskuvasta. Työskentelyssä on huomioitu yhteiskunnalliseen ja paikalliseen toimintaympäristöön sekä kirkon ja seurakunnan toimintaedellytyksiin liittyvät seikat.

Strategian liitteinä on katsaus toimintaympäristöön ja sen muutoksiin sekä tietoja ja johtopäätöksiä seurakunnan talouden strategialle asettamista kehyksistä.

Perustehtävä

Mikkelin tuomiokirkkoseurakunnassa toteutetaan kirkon perustehtävää. **Elämäsi seurakunta** strategiassa perustehtävä on sanoitettu seuraavasti: Seurakunnan tehtävänä on kutsua ihmisiä Jumalan yhteyteen sekä rohkaista välittämään lähimmäisistä ja luomakunnasta.

Kirkon perustehtävä eli missio on edistää Jumalan valtakuntaa ja julistaa Jeesusta Kristusta maailman pelastajana. Tämä on kirkon olemassaolon perimmäinen syy. Perustehtävä ohjaa kaikkea kirkon elämää ja toimintaa. Sen tulisi olla myös jokaisen kirkon jäsenen tapa elää. Kirkon tehtävänä on kutsua ihmisiä Jumalan yhteyteen sekä rohkaista välittämään lähimmäisistä ja luomakunnasta. Pelastavan evankeliumin julistus, osallisuus, yhteisvastuu, heikoimpien puolesta puhuminen, sielunhoito, tasa-arvosta ja ihmisarvosta huolehtiminen sekä luomakunnan eheyden vaaliminen kuuluvat yhteen.

Arvot

Usko, toivo ja rakkaus – nämä arvot ohjaavat seurakunnan arjen toimintaa ja päätöksentekoa. Arvot haastavat myös keskusteluun niin kirkon piirissä kuin laajemmissakin yhteyksissä.

Mikkelin tuomiokirkkoseurakunnassa sitoudutaan koko kirkon yhteisiin arvoihin, jossa korostuvat perinteiset kristilliset hyveet: Usko, toivo ja rakkaus. Kristillinen arvopohja määräytyy näin kestävällä ja selkeällä tavalla. Uskon kautta syntyvä yhteys Jumalaan luo kristityn ja seurakunnan elämään perustan. Toivon taustalla on Jeesuksen lupaus Jumalan oikeudenmukaisuudesta, huolenpidosta ja iankaikkisesta elämästä. Jumalan rakkaus ilmenee lähimmäisistä välittämisenä aina ja kaikkialla.

Visio 2026

Mikkelin tuomiokirkkoseurakunta on kaikille avoin armon yhteisö, jossa uskotaan Jumalan ehdottomaan anteeksiantoon ja ansaitsemattomaan armoon.

Painopisteet ja strategiset tavoitteet

Mikkelin tuomiokirkkoseurakunnalle on kirkon yhteisen strategian painopisteiden ja kerätyn tausta-aineiston perusteella muodostettu seitsemän painopistettä. Jokaiselle painopisteelle on määritelty strategiset tavoitteet.

1. Olennaiseen keskittyvä seurakunta

- Toimintaamme ohjaa Raamattu. Puhumme Jumalasta ymmärrettävästi ja kutsumme Kristuksen yhteyteen. Kerromme Jeesuksesta pelastajana.
- Kutsumme ihmisiä hengellisen kasvun polulle koko elämän aikana.
- Järjestämme monipuolista jumalanpalvelus- ja hartauselämää sekä raamattuopetusta.
- Painotamme kasteen ja muiden kirkollisten toimitusten merkitystä sekä kristillistä kasvatusta.
- Edistämme lasten ja nuorten osallisuutta, perheiden hyvinvointia ja ylisukupolvista vuorovaikutusta.
- Pidämme huolta heikoimmassa asemassa olevista lähellä ja kaukana. Diakoniatyö kuuluu kaikille.

2. Suvaitseva seurakunta

- Kutsumme hyväksyen ja suvaitsevasti kaikkia ihmisiä yhteyteen ja osallisuuteen.
- Käymme kunnioittavaa keskustelua erilaisista mielipiteistä huolimatta.
- Edistämme yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Toimimme aktiivisesti kiusaamista, vihapuhetta ja syrjintää vastaan.
- Edistämme ihmisoikeuksia ja positiivista uskonnonvapautta.

3. Näkyvä ja kuuluva seurakunta

- Teemme näkyväksi työn, jota seurakunnassa tehdään.
- Menemme, olemme, näymme ja toimimme siellä, missä ihmiset ovat.
- Viestimme aktiivisesti, kohdennetusti ja laadukkaasti. Viestintä on kaikkien vastuulla.
- Vahvistamme digitaalisuutta ja some-viestintää. Kehitämme paikasta riippumattomia ja verkon välityksellä toteutuvia hengellisyyden ja yhteisöllisyyden muotoja.
- Pyrimme entistä vahvemmin vuorovaikutukseen heidän kanssaan, jotka eivät ole vielä tai enää kirkon jäseniä.
- Osallistumme aktiivisesti yhteiskunnalliseen keskusteluun.

4. Yhteistyötä tekevä seurakunta

- Teemme työtä jäsenlähtöisesti.
- Arvostamme ja vahvistamme alueidemme omaleimaisuutta ja yhteisöllisyyden merkitystä.
- Arvostamme ja kannustamme vapaaehtoisia. Rakennamme luottamusta ja yhdessä tekemisen kulttuuria. Työntekijän rooli muuttuu enemmän mahdollistajaksi ja valmentajaksi.
- Teemme yhteistyötä kumppaneidemme kanssa ja laajennamme verkostojamme.
- Kannustamme työntekijöitä ja luottamushenkilöitä vuoropuheluun.

5. Kehittyvä seurakunta

- Lisäämme muutosjoustavuutta ja läpinäkyvyyttä sekä vahvistamme luottamuksen kulttuuria.
- Katsomme rohkeasti eteenpäin. Toteutamme kokeiluja, emmekä pelkää epäonnistumisia. Uskallamme luopua hiipuneesta toiminnasta.
- Astumme reilusti työalojen rajojen yli ja teemme yhteistyötä.

- Digitalisoimme palvelujamme.
- Reagoimme tarvittaessa nopeasti.

Strategian toteuttamista tukevat toiminnan ja talouden tasapaino sekä henkilöstö. Niiden osalta strategiset tavoitteet ovat seuraavana.

Toiminnan ja talouden tasapainosta huolehtiva seurakunta

- Kirkollisveroprosentin tavoitetaso on 1,5.
- Vuosikatetavoite ilman omaisuuden myyntivoittoja on 1,5 M€.
- Investointien kokonaismäärä on vuosikatteen tasolla.

Henkilöstöstä huolehtiva seurakunta

- Ylläpidämme ja kehitämme hyvää työnantajakuvaa ja työntekijäkokemusta.
- Toteutamme henkilöstösuunnitelmaa.
- Kehitämme henkilöstön osaamista ja tehtäväkuvia.
- Huolehdimme henkilöstön hyvinvoinnista ja jaksamisesta.

Seurakuntien hallinto- ja toimintarakenteiden muutos- ja yhteistyöhankkeet

Mikkelin tuomiokirkkoseurakunnan hallinnollisesti kevyt toimintarakenne on varsin toimiva. Vähittäistä kehitystyötä tehdään tarpeen mukaan. Strategiakauden aikana seurataan kirkon piirissä meneillään olevia seurakuntien hallinto- ja toimintarakenteiden muutos- ja yhteistyöhankkeita ja annetaan niiden käyttöön asiaan liittyvän kokemus ja tietämys seurakuntien välisillä, hiippakunnallisilla ja kokonaiskirkollisilla foorumeilla.

Mikkelin hiippakunnan tuomiokapituli on tehnyt aloitteen Puumalan seurakunnan liittämiseksi Mikkelin tuomiokirkkoseurakuntaan 1.1.2023. Mikäli hanke etenee, Puumalan seurakunta liitettäneen omaksi alueseurakunnakseen Mikkelin tuomiokirkkoseurakunnassa.

Strategian välitarkastelu

Strategian välitarkastelu toteutetaan strategiakauden puolivälissä. Samassa yhteydessä tarkastellaan vuosikatetavoitteen tason mahdollista laskemista. Jos kiinteistöstrategiset toimenpiteet ovat vähentäneet investointipaineita, vuosikatetavoitetta voidaan alentaa esimerkiksi 1,3 miljoonaan euroon.

LIITTEET

Liite 1 Mikkelin tuomiokirkkoseurakunnan toimintaympäristön muutosten ja niiden vaikutusten arviointia

Mikkelin tuomiokirkkoseurakunnan toimintaympäristön muutoksia tarkasteltaessa ja tulevien vuosien muutosskenaarioita arvioidessa voimakkaimmat muutokset liittyvät yhteiskunnallisen muutoksen ja koko kirkon toimintaedellytysten muutosten megatrendeihin. Yksi näistä trendeistä on seurakuntayhteyden oheneminen.

Väestökehitys

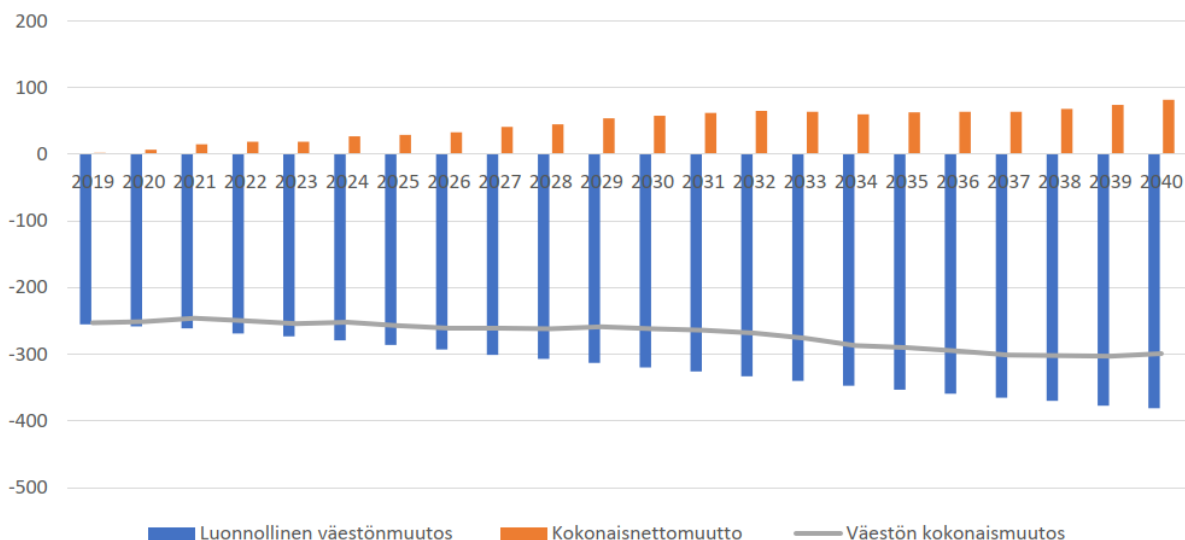
Tilastokeskus on tehnyt väestöennusteista koko maasta. Väestöennusteen laskelmat ilmaisevat sen, mihin väestönkehitys johtaa, mikäli se jatkuu edeltävien vuosien kaltaisena. Väestöennuste on trendilaskelma. Se perustuu havaintoihin syntyvyyden, kuolevuuden ja muuttoliikkeen menneestä kehityksestä. Sitä laadittaessa ei oteta huomioon taloudellisten, sosiaalisten eikä muiden yhteiskunta- tai aluepoliittisten päätösten mahdollista vaikutusta tulevaan väestönkehitykseen.

Etelä-Savon väestöennusteen mukaan väestökehitys on laskeva vuoteen 2040 saakka koko alueella. Ennusteen mukaan vuonna 2030 väestöä on noin 17 000 vähemmän kuin vuonna 2018 eli 11,8 % ja vuonna 2040 noin 28 000 vähemmän kuin vuonna 2018 eli 19,4 %. Etelä-Savon väestöennuste vuoteen 2040 mukaan

Mikkelin väestöennuste on seuraava:

	2019	2020	2025	2030	2035	2040
Elävänä syntyneet	378	376	360	343	335	327
Kuolleet	633	634	646	663	688	708
Luonnollinen väestönmuutos	-255	-258	-286	-320	-353	-381
Kuntaan muuttaneet	2134	2115	2045	2021	1961	1834
Kunnasta muuttaneet	2132	2108	2016	1963	1898	1752
Kokonaisnettomuutto	2	7	29	58	63	82
Väestön kokonaismuutos	-253	-251	-257	-262	-290	-299
Väestö 31.12.	53567	53316	52056	50753	49367	47868

Väestöennuste 2019-2040: MIKKELI

Mikkelin kaupungin väestön määrä vähenee Tilastokeskuksen ennusteen mukaan vuoteen 2030 mennessä noin 2800 hengellä. Vuoteen 2040 mennessä väkimäärän arvioidaan vähenevän 5700 hengellä. Ennusteen mukaan Mikkelin seutukunnan lasten ja nuorten määrä vähenee merkillepantavasti, kun 0–19-vuotiaiden suhteellinen osuus koko väestöstä vähenee 2,1 prosenttiyksiköllä vuoteen 2030 mennessä. Nuorten aikuisien määrässä ei tapahdu suurta muutosta. 35–64-vuotiaiden määrä vähenee hiukan. Suurin muutos tapahtuu arvion mukaan yli 65-vuotiaiden määrän kasvussa. (Lähde: Tilastokeskus 2019: Etelä-Savon väestöennuste vuoteen 2040.)

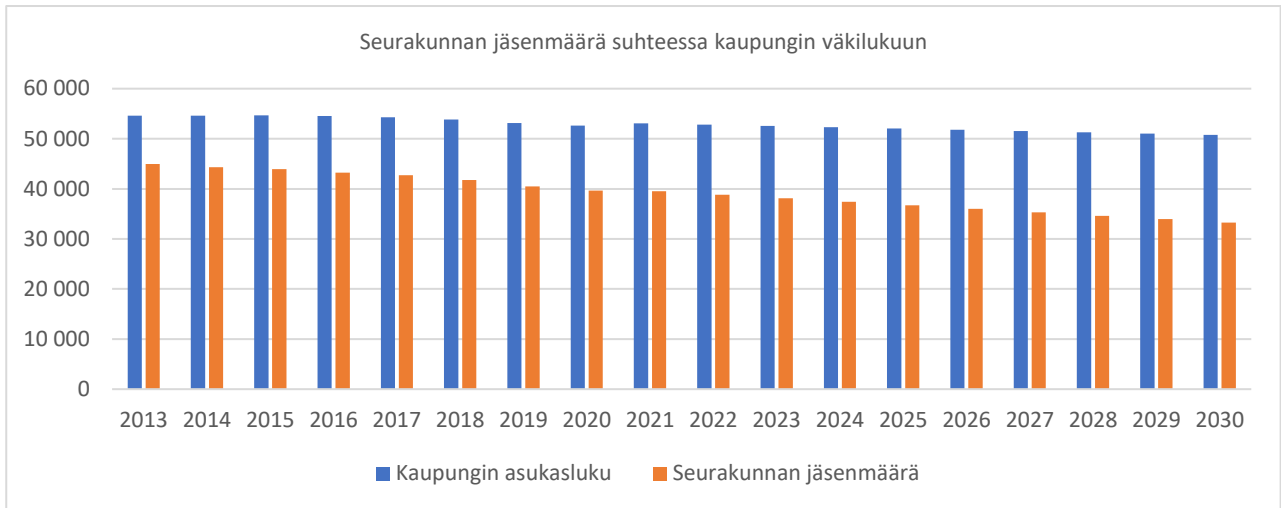
Kaupungin väkimäärän vähentymisen lisäksi seurakuntaa haastaa jäsenmäärän väheneminen siitä syystä, että kirkosta erotaan enemmän, kuin siihen liitytään ja, että kuolleiden jäsenten määrä on kastettujen määrää suurempi.

Jäsenmäärän kehitys

Perlacon Oy on FCG Finnish Consulting Group Oy:n omistama kuntatalouskonsulttiyhtiö. Kirkkohallitus on tilannut Perlaconilta seurakuntakohtaiset talousennusteet vuoteen 2030. Ennusteita on päivitetty toukuussa 2021.

Seuraavana on yhteenvetoa aineistosta.

	Kaupungin asukasluku	Seurakunnan jäsenmäärä	Jäsenmäärän muutos	Jäsenten osuus kaupungin asukkaista	Jäsenmäärän muutos vuodessa	Kirkollisveroa maksavat	Kirkollisveron tuotto (1000 €)
2013	54 635	44 930		82 %	-1,13 %		9 947
2014	54 605	44 311	-619	81 %	-1,38 %		9 839
2015	54 665	43 935	-376	80 %	-0,85 %	27 966	9 998
2016	54 517	43 242	-693	79 %	-1,58 %	30 728	9 661
2017	54 261	42 707	-535	79 %	-1,24 %	30 444	9 427
2018	53 818	41 751	-956	78 %	-2,24 %	27 966	9 175
2019	53 134	40 489	-1 262	76 %	-3,02 %	27 494	9 224
2020	52 604	39 679	-810	75 %	-2,00 %	26 978	9 244
2021	53 069	39 505	-174	74 %	-0,44 %	26 855	9 135
2022	52 820	38 798	-707	73 %	-1,79 %	26 374	8 861
2023	52 568	38 093	-705	72 %	-1,82 %	25 898	8 898
2024	52 314	37 392	-701	71 %	-1,84 %	25 424	8 843
2025	52 056	36 693	-699	70 %	-1,87 %	24 953	8 755
2026	51 798	35 999	-694	69 %	-1,89 %	24 493	8 668
2027	51 537	35 309	-691	69 %	-1,92 %	24 040	8 582
2028	51 276	34 623	-686	68 %	-1,94 %	23 596	8 497
2029	51 018	33 945	-678	67 %	-1,96 %	23 188	8 413
2030	50 753	33 267	-678	66 %	-2,00 %	22 731	8 318

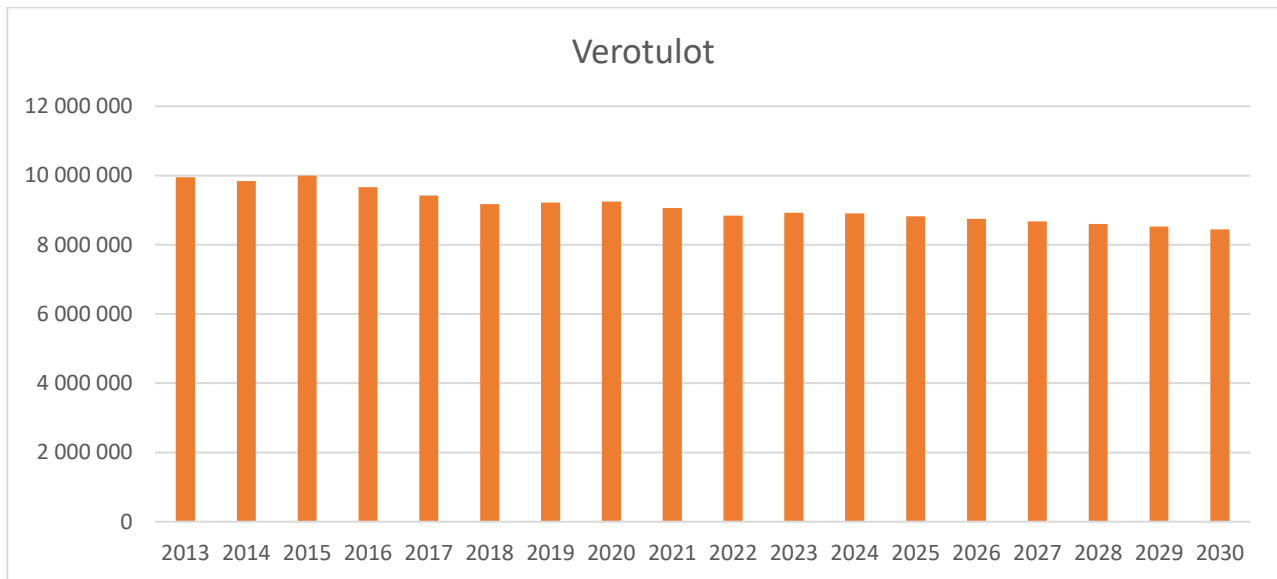

Vuosina 2014–2020 keskimääräinen jäsenmäärän vuosimuutos oli -750. Vuodesta 2021 vuoteen 2030 muutoksen on ennustettu olevan keskimäärin -641. Vuonna 2030 jäsenmäärän on ennustettu olevan 33 270.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että seurakunnan kannalta merkittävimmät muutokset vuoteen 2026 ovat seurakunnan jäsenmäärän ja siten verotulojen väheneminen sekä yli 65-vuotiaan väestöosan määrän kasvu.

Liite 2 Talouden näkymät

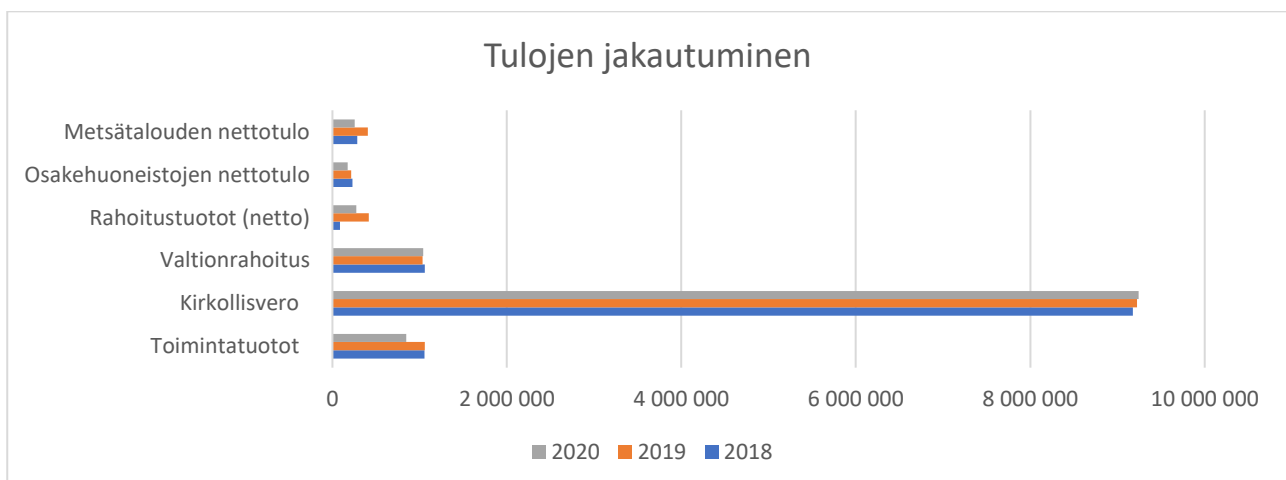
Kirkollisverotulon kehitys

Kirkollisverojen vuosikertymä on laskenut vuodesta 2015 vuoteen 2020 750 000 eurolla. Keskimääräinen vuosimuutos on ollut -125 000 euroa. Ennustejaksolla 2021–2030 keskimääräinen vuosittainen verotulojen lasku on 70 000 euroa vuodessa.

Tulojen jakautuminen

Seurakunnan tuloista pääosa muodostuu kirkollisverotulosta, kolmen edellisen vuoden keskiarvon mukaan 76,6 %. Valtionrahoituksen, jonka käyttö on rajattu hautaus-toimeen ja kulttuurihistorian ylläpitämiseen, osuus on 8,7 %. Toimintatuotot sisältävät kirjanpidossa myös metsätalouden tuotot ja vuokratuotot. Esite-tyssä kaaviossa ja tässä selvityksessä nämä tulot on eliminoitu toimintatuotoista. Syynä tähän on se, että metsätalous ja asunto-osakkeet ovat sijoitusomaisuutta, joiden nettotulo on laskettu erikseen. Metsäta- louden nettotulo on tuloista yhteensä 2,6 % ja osakehuoneistojen nettotulo 1,7 %. Myös pysyvien vastaa- vien eli omaisuuden myyntivoitot on eliminoitu toimintatuotoista.

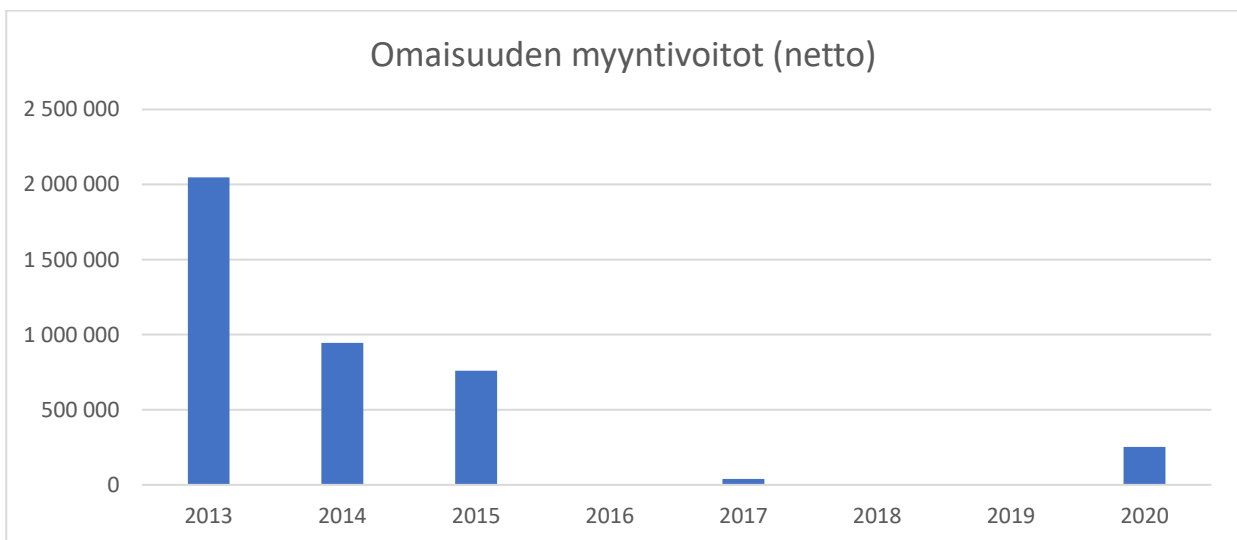
	Keskiarvo	Osuus
Toimintatuotot	986 104	8,2 %
Kirkollisvero	9 214 034	76,6 %
Valtionrahoitus	1 044 355	8,7 %
Rahoitustuotot (netto)	259 255	2,2 %
Osakehuoneistojen nettotulo	205 740	1,7 %
Metsätalouden nettotulo	315 558	2,6 %

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että kirkollisverotulokertymän pienentyessä muiden tulojen merkitys kasvaa. Muilla tuloilla ei kuitenkaan pystytä paikkaamaan kaikkia menetettyjä verotuloja.

Omaisuuksien myyntivoitot

Jos seurakunta on hyvin velkaantunut tai vaarana on alijäämien kasvu taseessa, voi taloudellista tilannetta oikaista omaisuutta myymällä. Tällöin rahavarat, vuosikate ja tilikauden ylijäämä voivat kasvaa – vuosikate ja tilikauden ylijäämä omaisuuden myyntivuoden osalta. Seuraavana vuonna myynti ei vaikuta enää vuosikatteeseen paitsi heikentävästi, jos myyty omaisuus on ollut tuottavaa. Tämä voi johtaa lisääntyvään tarpeeseen leikata käyttötalouden kuluja. Tästä syystä omaisuuden myyntivoittoja ei kannata mieltää jatkuvana tulona. Ne ovat kertaluontoisia.

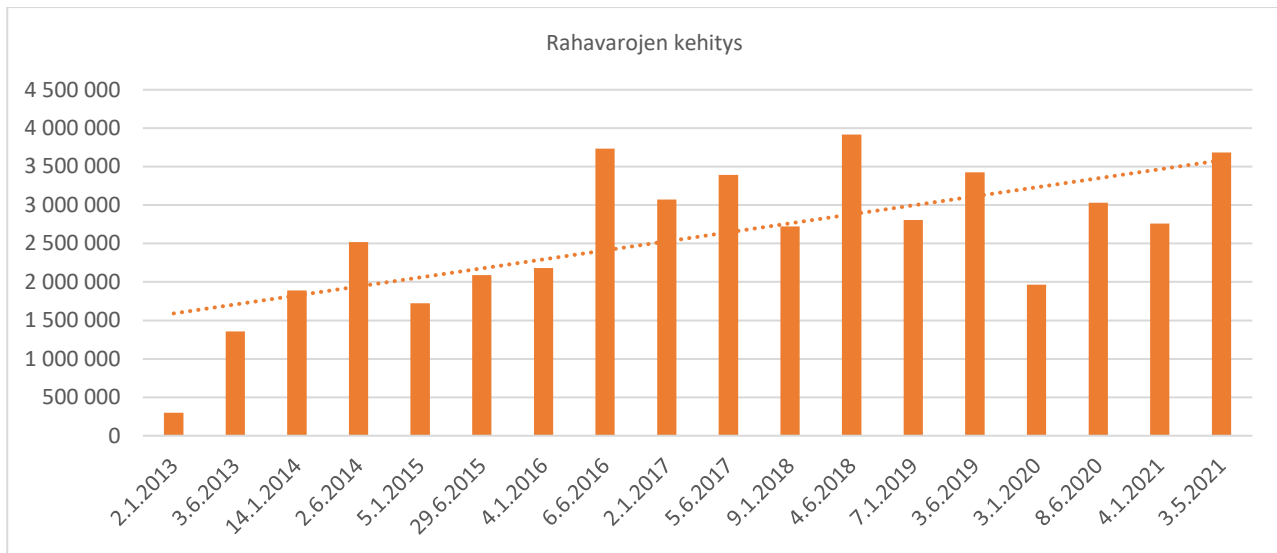
Pysyvien vastaavien tase-erään kuuluvien asunto-osakkeiden ja maanmyyntien seurauksena kirjanpitoon on kirjattu omaisuuden myyntivoittoja. Vuosilta 2013–2020 nettomyyntien määrät on esitetty seuraavana:

Myyntivoittojen ja -tappioiden yhteissumma vuosilta 2013-2020 on 4 044 000 miljoonaa. Keskimäärin vuotta kohden niiden määrä on noin 500 000 euroa. Todennäköistä on, että omaisuuden myyntitulojen taso laskee. Myyntitulojen sijoittaminen on edelleen tärkeää rahoitustuottojen kasvattamiseksi.

Rahavarojen kehitys

Kassavarat ovat parantuneet 1.1.2013 tilanteesta. Tämä tapahtunut erityisesti omaisuuden myynnin ansiosta. Myös vuosikatteen paraneminen on vaikuttanut myönteiseen kehitykseen.

Rahavarat ovat kohtuullisella tasolla, mikä taso vähintään tulee säilyttää.

Varainhoito

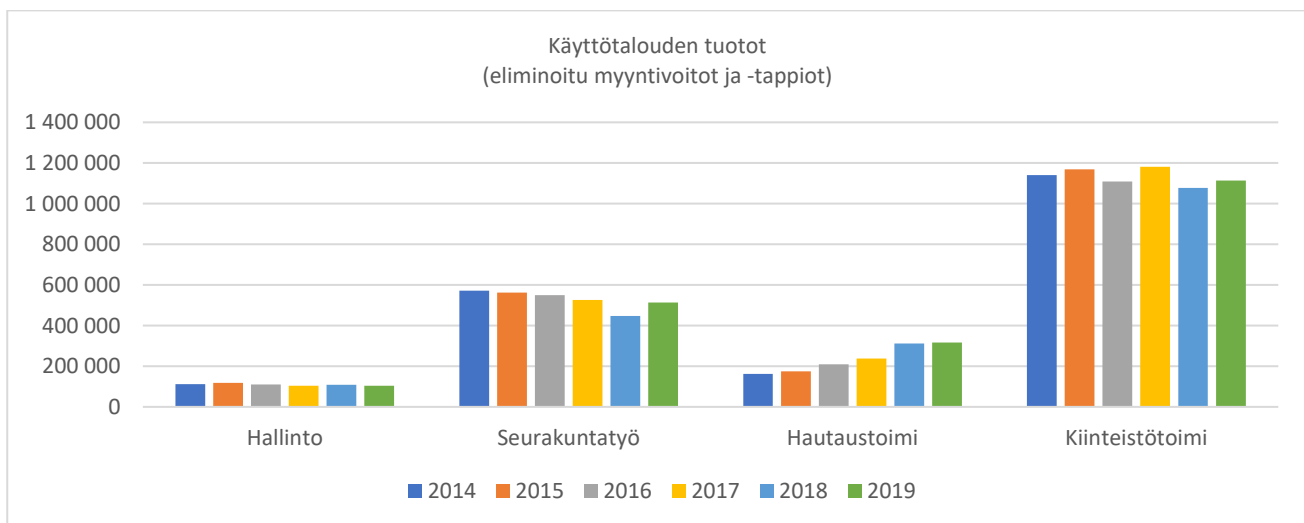
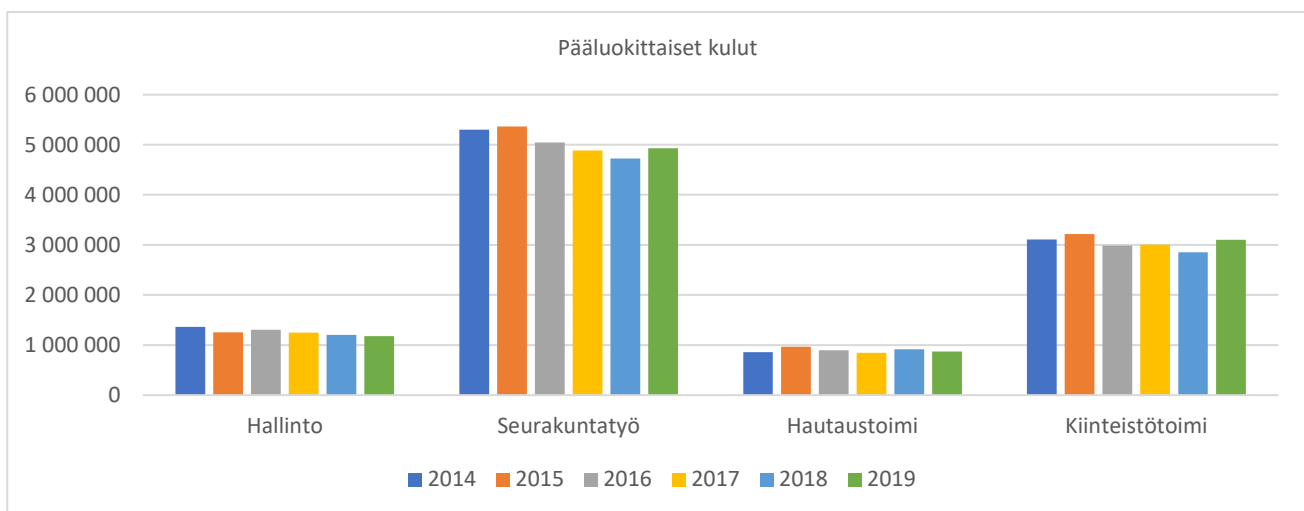
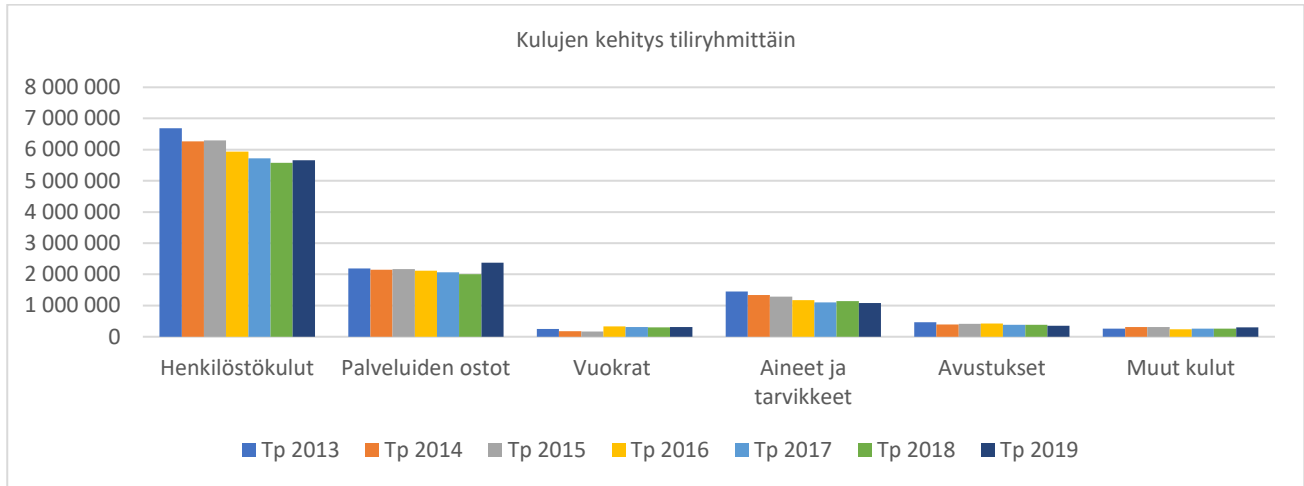
Etupäässä omaisuuden myynnin ansiosta pankkitilillä olevat varat ovat kasvaneet. Vuodesta 2017 lukien on varoja siirretty varainhoitajan hoidettavaksi. Alla olevaan taulukkoon on merkitty sijoitetut summan. 3.500.000 euron sijoituksen arvo 30.4.2021 oli 4.255.000 euroa. Tuotto realisoituu kokonaisuudessaan, kun sijoitukset päätetään.

Sijoitusaika	Määrä	Kumulatiivinen sijoitus
5/2017	3 000 000 €	
5/2019	500 000 €	3 500 000 €
5/2021	200 000 €	4 700 000 €

Varainhoidon tuottoihin tulee kiinnittää huomiota.

Käyttötalouden kulujen kehitys

Käyttötalouden kulut ovat laskeneet säästötoimenpiteiden ansioista kaikissa tiliryhmissä. Vuoden 2019 aikana henkilöstökulut kääntyivät kasvuun. Palvelujen ostot kasvoivat myös vuoden 2019 aikana, mutta se johtui kertaluontoisesta rakennusten purkukustannuksesta.

Tuloslaskelmaennuste

Tuloslaskelmaennuste on tehty siten, että toimintatuottojen on oletettu kasvavan 2 prosentilla vuodessa. Henkilöstökuluissa palkankorotusvaraus on 1,5 prosenttia, samoin muiden kulujen kasvuun on laskettu 1,5 prosentin kasvu. Verotuloennusteet ovat Perlaconin ennusteita vuodesta 2021 eteenpäin. Ennusteiden mukaan vuosikatetaso laskee ilman toimenpiteitä.

	TP 2019	TA 2021	2022 TAL	2023 A	2024 A	2025 A	2026 A
Toimintatuotot	2 048 000	1 833 000	1 832 000	1 868 640	1 906 013	1 944 133	1 983 016
Toimintakulut	-10 083	-10 313 000	-10 147 000	-10 299 205	-10 453 693	-10 610 498	-10 769 656
Henkilöstökulut	-5 662 000	-5 775 000	-5 859 000	-5 946 885	-6 036 088	-6 126 630	-6 218 529
Muut kulut	-4 421 000	-4 538 000	-4 288 000	-4 352 320	-4 417 605	-4 483 869	-4 551 127
TOIMINTAKATE	-8 035 000	-8 480 000	-8 315 000	-8 430 565	-8 547 680	-8 666 365	-8 786 640
Verotulot	9 224 000	9 135 000	8 861 000	8 898 000	8 843 000	8 755 000	8 668 000
Valtionrahoitus	1 033 000	1 010 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	990 000
Verotuskulut	-148 000	-155 000	-155 000	-150 000	-150 000	-150 000	-145 000
Keskusrahastomaksut	-864 000	-875 000	-870 000	-860 000	-860 000	-855 000	-850 000
Rahoitustuotot- ja kulut	417 000	240 000	200 000	250 000	300 000	320 000	330 000
VUOSIKATE	1 627 000	875 000	721 000	707 435	585 320	403 635	206 360
Poistot ja arvonalentumi-	-1 430 000	-1 007 000	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000	-1 000 000
TILIKAUDEN TULOS	197 000	-132 000	-279 000	-292 565	-414 680	-596 365	-793 640
Poistoerojen lis.tai väh.	114 000	140 000	140 000	140 000	140 000	140 000	140 000
Tilikauden yli-/alijäämä)	311 000	8 000	-139 000	-152 565	-274 680	-456 365	-653 640

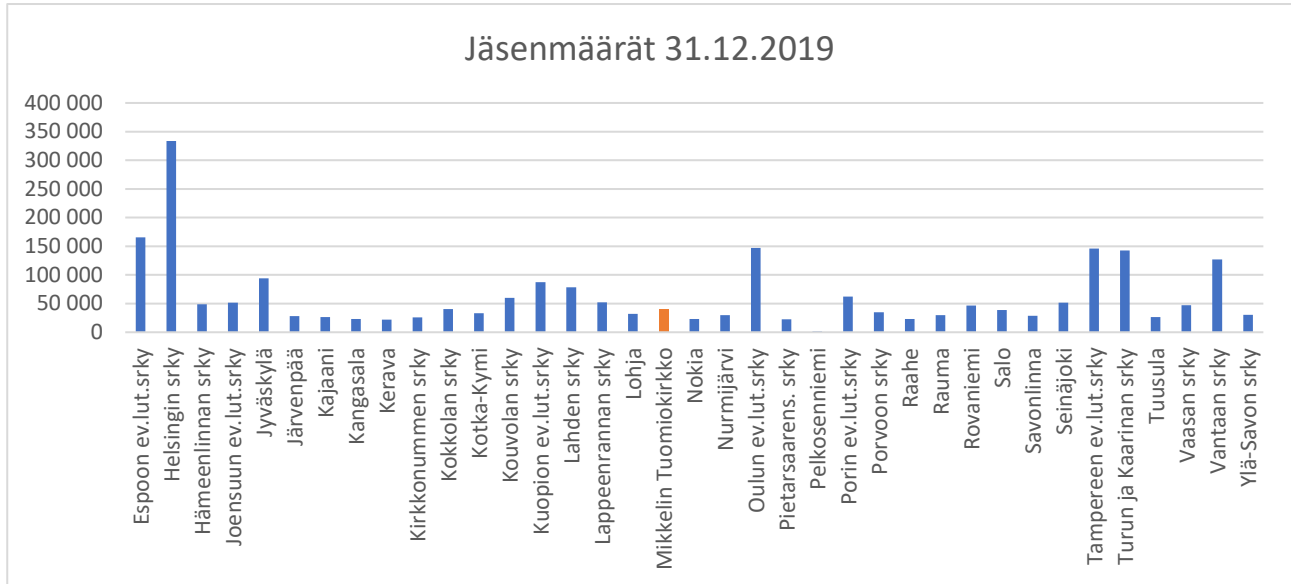
Vuosikate on tärkeä tunnusluku, koska julkisyhteisöjen taloudenhoidon perustana on talouden tasapaino. Käytännössä talous on aina yli-tai alijäämäinen, mutta pitkällä aikavälillä sen tulee olla keskimäärin tasapainossa. Talouden suunnittelussa pitää ottaa huomioon seurakunnan talouden nykytilan yli-tai alijäämäisyys. *Talouden tasapainon mittarina suositellaan käytettäväksi vuosikatteen määrän suhdetta tulevien investointien ja lainanlyhennyksen vuosikeskiarvoon.* Jotta seurakunnan vuosikatteen riittävyttä voidaan arvioida, on tulevista peruskorjaus- ja uusinvestoinneista sekä lainanlyhennyksistä tarpeen tehdä vähintään viiden vuoden päähän ulottuva suunnitelma arviolaskelmineen.

Seurakunnassa, jossa uhkana on alijäämäinen talousarvio tai jossa vuosikate ei riitä kattamaan vastaisia investointeja ja lainanlyhennyksiä, on talouden tasapainottamiseksi laadittava vähintään kolme vuotta kattava suunnitelma. Tuona aikana talous on saatettava tasapainoon.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että tuloslaskelmaennuste ja vuosikatetaso edellyttävät toimenpiteitä.

Liite 3 Vertailutietoja muista seurakuntatalouksista tilinpäätös 2019

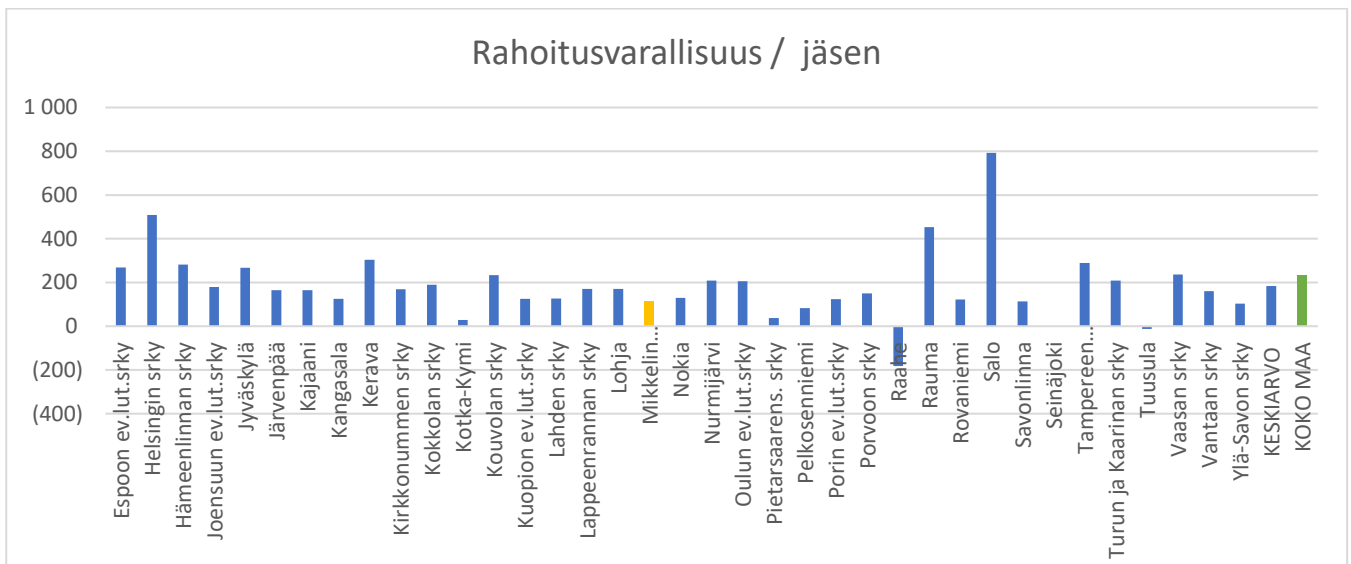
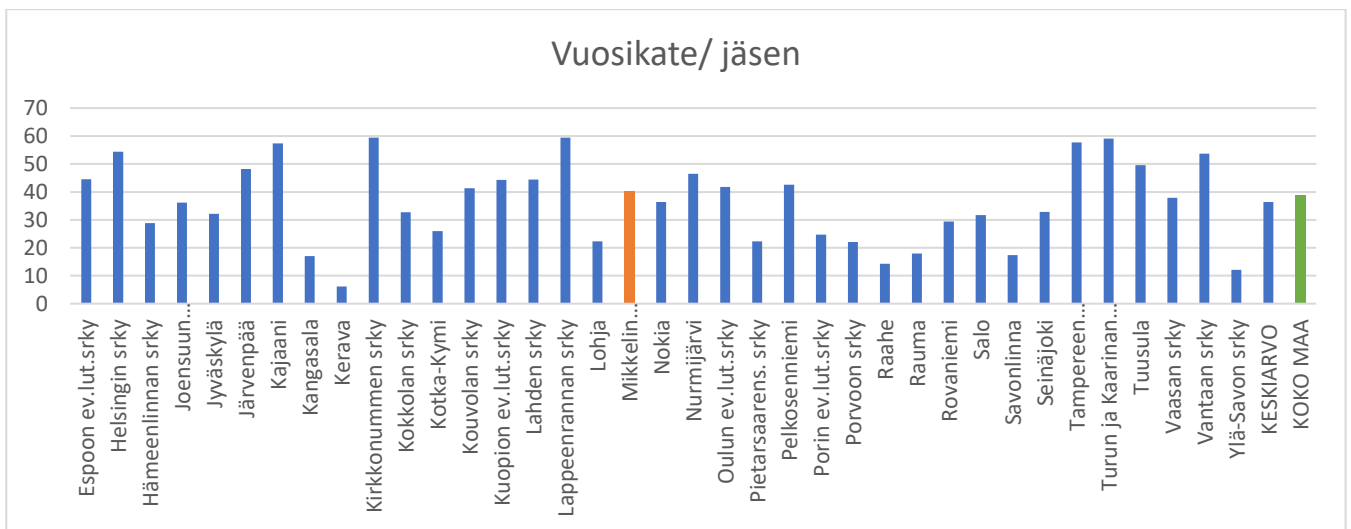
Taloustietojen vertailuun on otettu mukaan seurakunnat, joiden jäsenmäärä on yli 25 000. Vertailutiedot ovat vuodelta 2019, koska koronapandemian vuoksi vuoden 2020 toteumalukuja on vaikea vertailla.

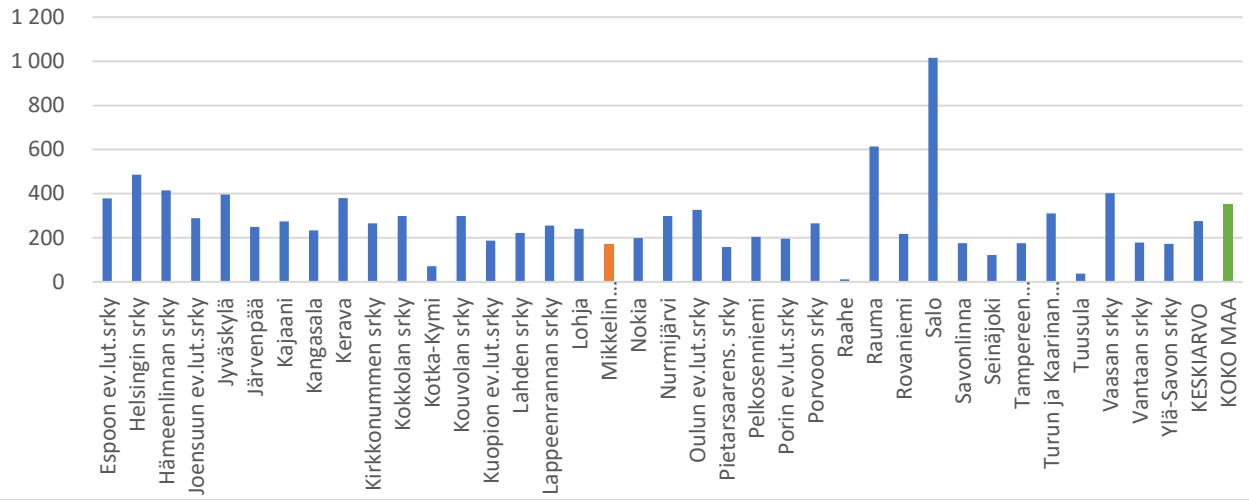
	Vuosikate	Vuosikate/ jäsen	Investointien tulorahoitus	Rahoitusvar /jäsen	Rahavarojen riittävyys, pv	Veropro- sentti	Jäsenet 31.12.
Espoon ev.lut.srky	7 362 112	44	103	269	379	1,00	165 530
Helsingin srky	18 149 002	54	155	509	486	1,00	333 875
Hämeenlinnan srky	1 408 464	29	1 681	282	415	1,30	48 899
Joensuun ev.lut.srky	1 867 579	36	180	180	288	1,55	51 700
Jyväskylä	3 035 768	32	183	267	396	1,45	94 319
Järvenpää	1 370 207	48	195	164	250	1,25	28 413
Kajaani	1 533 282	57	116	164	274	1,65	26 716
Kangasala	398 186	17	182	125	233	1,40	23 397
Kerava	136 009	6	186	303	380	1,25	22 063
Kirkkonummen srky	1 547 636	59	159	169	265	1,25	26 030
Kokkolan srky	1 320 989	33	193	190	299	1,70	40 396
Kotka-Kymi	868 612	26	80	29	71	1,50	33 394
Kouvolan srky	2 482 919	41	299	233	299	1,60	60 134
Kuopion ev.lut.srky	3 878 193	44	86	125	187	1,50	87 528
Lahden srky	3 475 633	44	188	127	222	1,50	78 165
Lappeenrannan srky	3 092 669	59	130	171	255	1,45	52 047
Lohja	720 775	22	270	171	240	1,50	32 339
Mikkelin Tuomiokirkko	1 627 514	40	109	115	168	1,50	40 489
Nokia	835 479	36	95	130	199	1,60	22 981
Nurmijärvi	1 391 860	46	186	208	299	1,45	29 948
Oulun ev.lut.srky	6 150 173	42	88	206	327	1,30	147 031
Pietarsaarens. srky	506 053	22	87	37	158	1,80	22 751
Pelkosenniemi	67 128	43	0	83	204	1,95	1 576
Porin ev.lut.srky	1 539 493	25	171	123	195	1,50	62 457
Porvoon srky	770 419	22	96	150	266	1,45	34 872
Raahe	330 417	14	146	-182	11	1,90	23 199
Rauma	529 382	18	209	453	613	1,25	29 599
Rovaniemi	1 372 063	29	155	122	217	1,30	46 611
Salo	1 232 931	32	101	792	1 015	1,40	38 895

Savonlinna	497 686	17	91	114	175	1,50	28 706
Seinäjäki	1 693 106	33	94	-1	122	1,65	51 578
Tampereen ev.lut.srky	8 423 954	58	146	289	175	1,25	146 067
Turun ja Kaarinan srky	8 436 414	59	513	209	311	1,25	142 816
Tuusula	1 311 187	50	82	-13	38	1,45	26 424
Vaasan srky	1 791 146	38	77	237	402	1,40	47 269
Vantaan srky	6 818 318	54	81	160	178	1,00	126 847
Ylä-Savon srky	368 452	12	189	103	172	1,65	30 396
KESKIARVO		36	192	184	275		62 310
KOKO MAA		39		234	350		3 789

Vaikka Mikkelin tuomiokirkkoseurakunnan taloudellinen asema on parantunut vuodesta 2013 lukien, ei vuosikatteen taso, rahoitusvarallisuus/jäsen eikä rahavarojen riittävyys -tunnusluvut yllä seurakuntien keskiarvotasolle. Taso on kuitenkin hyvä keskimääräinen taso.

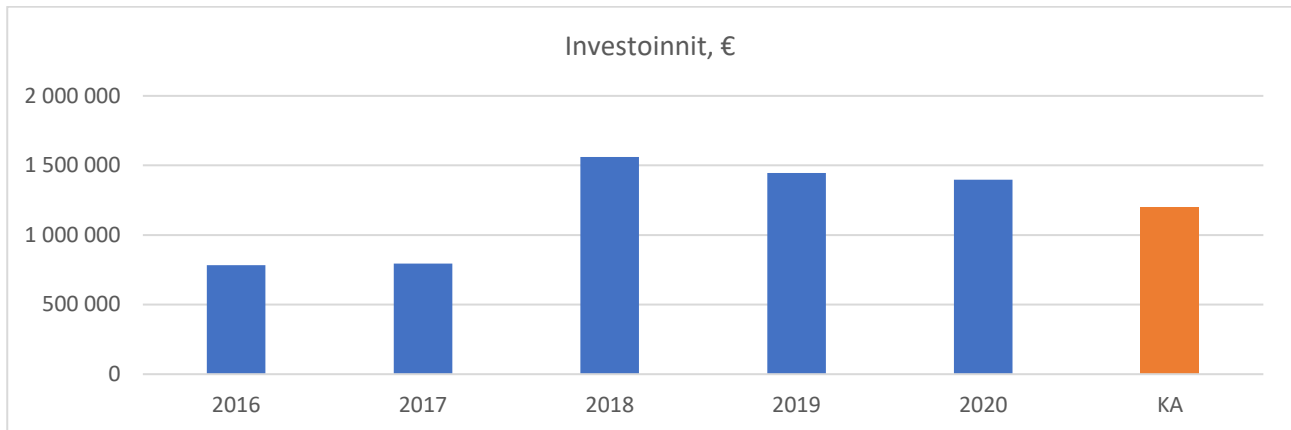

Rahavarojen riittävyys, pv

Liite 4 Investoinnit

Vuosien 2016–2020 keskimääräiset investoinnit ovat olleet noin 1.200.000 euroa vuodessa.

Lähivuosien tiedossa olevat investoinnit

Tuomiokirkko	Julkisivukorjaukset
	Kryptan kappelin ja salin kalusteet
	Kirkon pihaan johtavien portaiden korjaus
	Kaukolämpöliittymä
Pitäjänkirkko	Kirkon kameravalvonnan päivitys
	Kellotapulin vesikaton maalaus
	Kirkon ja srk-talon aluevalaistuksen uusinta
Anttolan kirkko	Lämmitysjärjestelmän muutos
Haukivuoren kirkko	Lämmitysjärjestelmän muutos
	Kellotapulin ulkomaalaus
Ristiinan kirkko	Kirkon ja kellotapulin paanukattojen tervaukset
Suomenniemen kirkko	Kellotapulin paanukaton tervaus
Harjun siunauskappeli	Lattiapintojen uusinta
	Vesikaton maalaus
	Laihalammen entisen ruumishuoneen kunnostus
Rouhialan siunauskappeli	Kappelin sisäiset tilajärjestelyt
	Kylmäsäilytystilat
Ristiinan siunauskappeli	Lämmitysjärjestelmän muutos
	Jätevesijärjestelmän muutostyöt
Seurakuntakeskus	Pihavalaistuksen uusinta ja sähköautojen latauspisteet
	Sisävalaistuksen uusinta 3. krs
	Viemäriverkoston kunnostus
	Polkupyöräsuoja ja jätekatos
	Osittain jäähdytys
Kirkonmäen srk-talo	Vesikaton uusinta osittain
	Vesikaton maalaus
	Lattiapintojen uusinta (salit, eteiset)
	Pöytien (30) ja tuolien (120) uusinta

Anttolan srk-talo	Lämmitysjärjestelmän muutos Ulkovaraston vesikaton uusinta Lattiapintojen kunnostus
Otavan srk-talo	Vesikaton pesu ja pinnoittaminen sekä kattorakenteiden kunnon tarkas- Kirkkosalin ikkunoiden tiivistäminen ja eristäminen Salaojien tarkastus sekä sade- ja hulevesien poisto Keittiön vanhan kylmiön purku ja tarvittavat muutostyöt
Lähemäen srk-talo	Sala- ja hulevesijärjestelmien kunnon tarkastus ja tarvittavat korjaustoi- Piha-alueen pintojen uudelleen muotoilu sekä sora- ja asfalttikäytävien Piha-alueen valaistuksen uusinta Auto- ja varastorakennuksen kunnostus ja maalaus
Ristiinan srk-keskus	Öljylämmityksen korvaaminen lämpöpumpulla ja sähkökattilalla Piha-alueen asfalttoinnin paikkaukset Piha-varaston kunnostus / uusinta
Suomenniemen srk-talo	Lämmitysjärjestelmän muutos Sisäpuoliset rakenteiden kunnostukset ja maalaus
Susiniemen leirikeskus	Päärakennuksen ja rantasaunan maalaus Kameravalvonnan päivitys Äänentoistolaitteet Päärakennuksen ja rantasaunan valokatteet Vanhan rantasaunan huopakaton uusiminen Ilmalämpöpumppu
Ruunaniemen leirikeskus	Maalämpö Jäähdytys Keittiön koneet ja kalusteet
Lusikkaniemen kesäkoti	Rakennusten vesikatot
Hautaustoimi	Kirkonmäen varastorakennus Rouhialan lankkukoppi Anttolan hautausmaan porttikatos Haukivuoren hautausmaan varasto Ristiinan hautausmaan huoltorakennus Ristiinan hautausmaan varastorakennus Suomenniemen hautausmaan varastorakennus

SWOT-analyysin yhteenveto eri työntekijäryhmien vastauksista liittyen seurakunnan toimintaan

SWOT-analyysiä täydentävät vastaukset

Aluseurakuntien omaleimaisuus on rikkaus, joita työntekijät arvioivat seuraavasti:

Anttola: vapaaehtoistyö

Haukivuori: yhteistyö järjestöjen, seurakuntalaisten ja eri työalojen kesken, yhteisöllisyys

Ristiina: perinteet, ristiinalainen identiteetti

Ristimäki: kaupunkimaisuus, moninaisuus (sekä ihmisissä että tilaisuuksissa)

Savilahti: maaseudun perinne, kyläyhteisöt

Suomenniemi: ketteryys, talkoohenki, sitoutuminen

Mistä vanhoista toimimattomista asioista haluaisitte seurakunnan luopuvan?

Päällekkäiset jumalanpalvelukset ja muut tapahtumat.

Mitä seurakuntatyössä haluaisitte uudistaa ja miten?

Työntekijäkeskeisyydestä pois, seurakuntalaiset tasavertaisiksi toimijoiksi
Yhteistyötä työalojen kesken
Projektiluonteisia tapahtumia ja tilaisuuksia
Kokeilua, ideointia

Miten yhteistyötä työalojen välillä voitaisiin parantaa?

Tutustumalla toisten työhön
Lyhytkestoisia, projektiluonteisia tapahtumia yhdessä tehden
Yhteistä keskustelua ja suunnittelua

Mihin palveluun tai työalaan haluaisitte lisää resursseja?

Diakoniatyö
Olemassa olevien resurssien oikea suuntaaminen

Mitkä olisivat ne käytännöt, joilla parannettaisiin

sisäistä tiedotusta/viestintää: Hukka osaksi toimintakulttuuria

ulkoista tiedotusta/viestintää: sosiaalinen media, vuorovaikutteinen some

Millä keinoin seurakunnasta etääntyminen vähenisi?

Vanhojen käsitysten muuttaminen seurakunnasta ja kirkosta
Mennään sinne, minne ihmiset ovat

Millainen on työalan hengellinen visio seurakunnasta 5 vuoden kuluttua?

Heikoimmista auttamista, lähimmäisestä huolta pitämistä
Luodaan seurakuntalaisille hyväksytyksi tulemisen kokemus, suvaitsevainen, avoin, lähimmäisenrakkaus, läsnäolo, kaikki ovat tervetulleita toimintaan

Tulevaisuuden kuva seurakunnasta – kooste työntekijäryhmien vastauksista

Millainen toivoisitte seurakunnan olevan viiden vuoden päästä

- nuorekas, ketterä, pysyy mukana kehityksessä
- alue seurakunnat elossa, alueiden erityispiirteet huomioonottava
- osa mikkeliäisten arkea
- joustava toimintakulttuuri, toiminnaltaan ennakoiva
- näkyvä toimija (yhteistyötahot ja verkostot)

Mitä pitäisi muuttaa nykyisestä, että tavoite toteutuisi

- vapaaehtoisten sitouttaminen, seurakuntalaiset mukaan toiminnan ja tilaisuuksien suunnitteluun
- enemmän yhteistyötä työalojen kesken
- toimintakokeiluja, kokeilukulttuuri
- luovutaan toimimattomasta, ei tarvitse tehdä vain siksi, että aina on tehty

Mikä on erityisen hyvää, säilytettävää ja toimivaa koko seurakunnassa

- talouden ennakointi, talous kunnossa
- henkilöstön johtamisen organisointi, asiantuntijajohtajuus, oikeudenmukainen ylin viranhaltijajohto
- ammattitaitoinen henkilökunta
- luotettavuus, luottamuksen ilmapiiri
- auttamisen henki (hyvät työtoverit), hyvä työilmapiiri, oma työyhteisö, toisia tukeva asenne, yhteisöllisyys, toisten tukeminen, henkilöstön välillä vallitsee hyvä henki

- matalankynnyksen kohtaamispaikat, matalankynnyksen toiminta
- verkostoyhteistyö, vapaaehtoistyö

Tiivistelmä työalajohtajien näkemyksistä seurakuntatyön kehittämiseksi

Seurakuntatyössä keskitytään työalajohtajien näkemyksen mukaan pääosin kirkon perustehtävään, mutta toiminnassa on myös rönsyjä. Seurakuntatyö on muuttunut ja tulee edelleen muuttumaan. Resurssien vähentyessä on keskityttävä perustehtävän kannalta ydinasiaan ja rajattava tekemistä.

Seurakuntatyössä seurakuntalaisen tarpeet on keskiössä. Työtä suunniteltaessa tulee kuunnella seurakunta-aktiiveja, mutta myös niitä ihmisiä, jotka ovat väljästi tai eivät ole ollenkaan seurakunnan toiminnassa mukana. Toiminnan tulee vastata ihmisten tarpeita nyt. Seurakuntatyön aikaa ja paikkaa on suunniteltava siten, että ihmisillä on mahdollisuus osallistua siihen. Myös kohtaamisen erilaiset välineet mm. digitaalisuus ja sosiaalinen media ovat keskeisiä. Toiminnasta tiedottamiseen tulee panostaa eri kanavien avulla. Kaiken kaikkiaan seurakunnan; työn ja tekijöiden on oltava näkyvillä. Toiminnan tulee olla ketterää ja nopeisiin muutoksiin on oltava valmius.

Seurakuntatyön järjestämässä toiminnassa on lapsia ja nuoria yhä vähemmän. Kehitystrendi koskee myös muuta toimintaa. Muun muassa kirkollisten toimitusten määrä on vähentynyt ja vähenee edelleen. Kaikenlainen kokoava toiminta vähenee. Uskonnon harjoittaminen ei ole enää luonteva osa ihmisten arkea.

Seurakuntatyössä on vahvistettava uudenlaista läsnäoloa ihmisten arjessa. On kokeiltava erilaisia uusia toimintamalleja ja parannettava todellista vuorovaikutusta seurakuntalaisten kanssa. Seurakuntatyötä pitää tehdä tutuksi ihmisille.

Seurakuntatyötä voidaan kehittää muun muassa seuraavin keinoin:

- lisätään työalojen välistä yhteistyötä, häivytetään työalojen välisiä rajoja ja mietitään yhdessä tulevaa toimintaa
- otetaan rohkeasti uusia toimintamalleja käyttöön
- puretaan päällekkäistä ja samanaikaista toimintaa
- vahvistetaan yhteistyöverkostoja
- panostetaan digitaalisuuteen ja sisällöntuotantoon
- toimitaan yhä enemmän kirkoissa, mutta toimitaan myös muiden tiloissa
- ollaan valmiita nopeisiin suunnitelmien muutoksiin
- otetaan vapaaehtoistoimijat seurakuntatyön tekemiseen ja vastuunkantoon vahvemmin mukaan.

Vapaaehtoistoimijoiden vastuunkanto ja aktiivinen toimijuus tulevat lisääntymään. Tämä edellyttää työntekijöiltä asennemuutosta ja avarakatseisuutta. Työntekijät ovat mahdollistajia.

Liite 6 Tiivistelmä seurakuntalaisille osoitetun verkkokyselyn tuloksista

Strategiatyön pohjatyöhön kuului seurakuntalaisille osoitettu verkkokysely, jossa kartoitettiin vastaajien käsitystä nykyisestä seurakuntatyöstä ja siitä, minkälaisia odotuksia vastaajilla on seurakunnan toiminnalle. Verkkokysely oli avoinna 26.5.-31.7.2021 välisen ajan. Kyselyyn tuli 163 vastausta. Vastaajista noin 64 % oli yli 50-vuotiaita. Alle 17-vuotiaita vastaajia ei ollut lainkaan. Vastaajat olivat olleet viimeisen kahden vuoden aikana seurakunnan toiminnassa mukana eniten jumalanpalveluksissa, läheisten hautajaisissa, häissä tai kastetilaisuuksissa ja aikuisten ryhmissä tai piireissä.

Vastausten kirjo oli laaja, mutta vahvimmin esille nousi se, että seurakunnan tulisi eniten panostaa heikommassa asemassa olevien tukemiseen kotimaassa, lapsille ja perheille suunnattuun toimintaan sekä jumalanpalveluksiin. Myös raamattuopetus ja hengellisen elämän toteuttaminen nousivat tärkeinä asioina esille kyselyn useissa sanallisissa vastauksissa. Aikuisten toiminta ja nuorisotyö olivat tärkeäksi koettua toimintaa. Seurakunnan tulee näkyä, kuulua ja kutsua sekä mennä sinne, missä ihmiset, muutkin kuin seurakuntaan kuuluvat, ovat. Mikkeliläisiä kutsutaan mukaan vapaaehtoistyöhön.

Lähteet ja kirjallisuus

Ovet auki - *Suomen evankelis-luterilaisen kirkon strategia vuoteen 2026*

Etelä-Savon väestöennuste vuoteen 2040. Tilastokeskus / Väestöennuste 2019

Perlacon – seurakunta-kohtaiset talousennusteet vuoteen 2030. Päivitys maaliskuu 2021.